

Měkkýši

Přírodní rezervace Lazurový vrch

Libor Dvořák, Městské muzeum Mariánské Lázně

Během průzkumu měkkýšů PR Lazurový vrch bylo nalezeno 37 druhů převážně lesních měkkýšů. Nejzajímavější byl nález závonatky černavé (*Clausilia bidentata*), která je ze západních Čech známa jen ze Slavkovského lesa a Přimdy.

V roce 2008 jsem se na přání vedení Správy CHKO Slavkovský les věnoval výzkumu měkkýšů PR Lazurový vrch a pokračoval tak ve studování této zajímavé skupiny živočichů v nejzachovalejších lesních porostech na území CHKO.

Velká část rezervace Lazurový vrch je pokryta druhotnými porosty smrku, v severní části lemují cestu duby. Jádrem rezervace je ovšem několik ostrůvků listnatých lesů na suti, což jsou jedny z nejpříznivějších biotopů pro měkkýše. Uplatňuje se zde zejména lípa srdčitá (*Tilia cordata*), javor klen (*Acer pseudoplatanus*), javor mléč (*Acer platanoides*), jasan ztepilý (*Fraxinus excelsior*) a vtroušené stromy třešně ptačí (*Cerasus avium*) a jedle bělokore (*Abies alba*). Nejnápadnější dřevinou v keřovém patru jsou zimolezy (*Lonicera* spp.). Úživnost stanoviště dokládají byliny jako samorostlík klasnatý (*Actaea spicata*), vraní oko čtyřlíst (*Paris quadrifolia*), bažanka vytrvalá (*Mercurialis perennis*) nebo mařinka vonná (*Galium odoratum*).

Během průzkumu v roce 2008 bylo v PR Lazurový vrch nalezeno celkem 37 druhů měkkýšů. Téměř 65 % druhů náleží mezi lesní druhy, což jasně potvrzuje zachovalost zdejšího lesa. Více než čtvrtina druhů patří mezi přizpůsobivé druhy bez vazby na určitý biotop a žijící jak v lesích, tak na otevřených stanovištích a jednak plevelné druhy. Poměrně nevýznamnou složkou rezervace jsou druhy vázané na vlhká stanoviště, zastoupené pouze 2 hojnými druhy.

Co se týká ohrožení, většina druhů v rezervaci (více než 86 %) patří mezi druhy málo dotčené.

Ostatní druhy (14 %, tedy 5 druhů) náleží do některé z kategorií ohrožení (totožné číslo jako v PR Údolí Teplé, viz Arnika 1/2008). Mezi ochranně významné druhy lze počítat zranitelný druh vrkoč horský (*Vertigo alpestris*) a především druh závonatka černavá (*Clausilia bidentata*) z kategorie ohrožený. Závonatka černavá je na území České republiky velmi vzácný druh vyskytující se pouze v severní části Čech a pak v okolí Slavkovského lesa, odkud zasahuje i na Přimdu v Českém lese.

Velké množství citlivých lesních druhů a také téměř masový výskyt mnohých z nich zřetelně ukazuje, že minimálně jádro rezervace je stabilní a zdejší fauna měkkýšů je velmi bohatá. Některé významné druhy jsou vázány na dřevo a po dešti stoupají i po kmenech stromů (obvykle se vyskytují na listnáčích).

Závonatka černavá, *Clausilia bidentata* (Ström, 1765). Velmi vzácný druh. V západních Čechách na několika lokalitách Slavkovského lesa a také na vrchu Přimda v Českém lese. Foto Libor Dvořák.

Isolovaná skupinka klenů, buku a jeřábů. Hosti poměrně chudé společenstvo měkkýšů, ve kterém se ale nachází i vzácný druh závornatka černavá (Clausilia bidentata). Foto Libor Dvořák.

Také expanze některých z těchto druhů na stojící smrky je důkazem stability území. Zřejmě lehce specifitější nároky má zdejší nejvýznamnější druh, závornatka černavá. V rezervaci byla nalezena jen na několika místech a pouze na klenech a jasaněch. Ani po dešti nebyla i přes velkou snahu nalezena na hojnějších mlčích a lipách.

Nejrozumnějším managementovým doporučením pro rezervaci z hlediska měkkýšů je starat se o ni tak, jako v současné době, samozřejmě bránit jakémukoliv kácení listnáčů a s ohledem na závornatku černavou aktivně podporovat zachování starších klenů a jasanů a jejich případné zmlazení.